

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**ІМЕНІ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО**  
Кафедра початкової та дошкільної освіти



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Проректор з науково-педагогічної роботи

Н.В.Михальченко

«30» серпня 2023 р.


**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**ПСИХОДИДАКТИКА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Ступінь бакалавра

Спеціальність 013 Початкова освіта


Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Тимченко Алла Анатоліївна, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук. 

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти  (Якименко С. І.)


Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії  (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 12

Голова навчально-методичної ради  (Н.В.Михальченко)

## Анотація

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Психодидактика у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поєднання психологічної теорії з практикою навчання і виховання.

Міждисциплінарні зв'язки: Психодидактика тісно пов'язана з такими науками, як: загальні основи педагогіки, дидактика, загальна психологія, вікова психологія, філософія.

Мета – формування у студентів уявлення про предмет і методи психодидактики, розширення теоретичних знань студентів щодо удосконалення освітнього процесу через застосування досягнень психології у практичній діяльності педагога.

Завдання курсу: ознайомити студентів з концептуальними основами психодидактики освітніх систем; з психологічними проблемами в контексті психодидактики освітнього середовища; ознайомити з теоретичними основами психодидактичної діяльності вчителя початкових класів, психодидактичними особливостями пізнавальної активності учнів; формувати вміння здійснювати психодидактичний відбір сучасних форм, методів та засобів навчання; формувати вміння визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів.

**Ключові слова:** психодидактика, освітня система, освітнє середовище, психодидактичний підхід.

## Анотація

The program of study of the selective discipline "Psychodidactics in elementary school" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty 013 Primary education under the educational-professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline is a combination of psychological theory with the practice of teaching and education.

Interdisciplinary links: Psychodidactics is closely related to such sciences as: general foundations of pedagogy, didactics, general psychology, age psychology, philosophy.

The purpose - the formation of students' ideas about the subject and methods of psychodidactics, the expansion of students' theoretical knowledge to improve the educational process through the application of the achievements of psychology in the practical activities of the teacher.

Course objectives: to acquaint students with the conceptual foundations of psychodidactics of educational systems; with psychological problems in the context of psychodidactics of the educational environment; to acquaint with theoretical bases of psychodidactic activity of the teacher of initial classes, psychodidactic features of cognitive activity of pupils; to form the ability to carry out psychodidactic selection of modern forms, methods and means of teaching; to form the ability to determine and take into account in the educational process the age and individual characteristics of students.

**Key words:** psychodidactics, educational system, educational environment, psychodidactic approach.

## ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Психодидактика у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є поєднання психологічної теорії з практикою навчання і виховання.

**Міждисциплінарні зв'язки:** Психодидактика тісно пов'язана з такими науками, як: загальні основи педагогіки, дидактика, загальна психологія, вікова психологія, філософія.

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета – формування у студентів уявлення про предмет і методи психодидактики, розширити теоретичні знання студентів щодо удосконалення освітнього процесу через застосування досягнень психології у практичній діяльності педагога.

1. 2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомити студентів з концептуальними основами психодидактики освітніх систем; з психологічними проблемами в контексті психодидактики освітнього середовища;
- ознайомити з теоретичними основами психодидактичної діяльності вчителя початкових класів, психодидактичними особливостями пізнавальної активності учнів;
- формувати вміння здійснювати психодидактичний відбір сучасних форм, методів та засобів навчання;
- формувати вміння визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів.

#### Програмні результати навчання:

ПРН-2. Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів навчання, виховання та розвитку молодших школярів на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН-3. Знати вікові та психологічні особливості учнів молодшого шкільного віку, індивідуальні відмінності в перебігу їх пізнавальних процесів.

ПРН-4. Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, у тому числі – сучасні освітні технології.

ПРН-6. Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державний стандарт початкової освіти, освітні (типові й нетипові) програми, вимоги Концепції Нової української школи.

ПРН-7. Уміння застосовувати знання із загальної та професійної підготовки під час розв'язання навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН-8. Вміння володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів та їх врахування в освітньому процесі.

ПРН-17. Готовність аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

ПРН-18. Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню й соціалізації здобувачів початкової освіти, налагодження тісної співпраці з їх батьками, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

**ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

#### І. Загальнопредметні:

**ЗК-2.** Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (*соціальна компетентність*).

**ЗК-4.** Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (*лідерська компетентність*).

**ЗК-5.** Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (*підприємницька компетентність*)

## **II. Фахові:**

### **СК-4. Психологічна компетентність.**

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

4.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

4.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність.

4.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен буде відчувати себе її частиною.

### **СК-5. Емоційно-етична компетентність.**

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

5.3. Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

5.4. Здатність до ефективного використання виховного потенціалу уроків та інших видів занять; формування навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, поваги та толерантного ставлення до інших, до попередження та протидії булінгу.

### **СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.**

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

### **СК-10. Прогностична компетентність.**

10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

### **СК-15. Рефлексивна компетентність.**

15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

15.2. Здатність до рефлексії та коригування освітнього процесу на основі врахування індивідуальних і вікових особливостей, навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 180 годин / 6 кредитів ECTS. ;

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.**

Тема 1. Психодидактика як галузь педагогічних та психологічних знань.

Тема 2. Психодидактика як предмет наукового інтересу.

Тема 3. Концептуальні основи психодидактики освітніх систем.

Тема 4. Освітнє середовище як фактор розвитку особистості.

Тема 5. Психодидактичні основи учіння, навчіння і пізнання.

Тема 6. Психодидактичні особливості пізнавальної активності учнів.

Тема 7. Психодидактичні основи становлення та розвитку особистості.

Тема 8. Вікові особливості психічного та фізичного розвитку особистості.

Тема 9. Теоретичні основи психодидактичної діяльності вчителя початкових класів.

Тема 10. Психодидактика як інструмент формування компетентностей майбутнього вчителя.

Тема 11. Моніторингові дослідження як механізм управління якістю освіти.

Тема 12. Тестування, анкетування, діагностики як інструмент моніторингового дослідження.

## **3. Рекомендована література**

### Базова

1. Вихрущ В.О. Теорія початкового навчання з основами психодидактики / В.О.Вихрущ. Тернопіль: Крок, 2014. 608 с.
2. Дзюбенко І. А. Психодидактика: від теорії до творчої діяльності / І. А. Дзюбенко // Актуальні проблеми сучасної психодидактики: філософські, психологічні та педагогічні аспекти: Матеріали Першої Міжнародної Інтернетконференції, м. Умань, 27 квітня 2017 року // FOLIA COMENIANA : Вісник Польсько-український науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я.А. Коменського / гол. ред. Осадченко І.І. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2017. 85с.
3. Доротюк, Валентина Іванівна ([orcid.org/000-0002-4485-3991](https://orcid.org/000-0002-4485-3991)) (2019) Психодидактика як інструмент формування компетентностей суб'єктів освітнього простору In: Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичний і практичний аспекти: Зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 листопада 2019 р.) Педагогічна думка, м. Київ, Україна, стор. 128-130.
4. Психодидактика початкової школи: учіння молодших школярів [Текст] : [монографія] / В. О. Вихрущ, А. А. Пушинська. Тернопіль: Крок, 2014. 291 с. : рис., табл. Бібліогр.: с. 244-258.
5. Психодидактика вищої школи: інноваційні методи навчання [Текст]: навч. посіб. / В. О. Вихрущ, С. В. Гуменюк, О. А. Вихрущ-Олексюк. Тернопіль : Крок, 2017. 280 с. : табл. Бібліогр.: с. 273-280.
6. Тимченко А. А. Психодидактика у початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Миколаїв : СПД Румянцева, 2020. 195 с.

### Допоміжна

1. Бондаренко, Неллі Володимирівна ([orcid.org/0000-0002-4033-7287](https://orcid.org/0000-0002-4033-7287)) and Косянчук, Сергій Володимирович ([orcid.org/0000-0003-1334-6011](https://orcid.org/0000-0003-1334-6011)) (2018) Феномен українськомовної компетентності: психодидактика педагогічних технологій у процесі соціалізації і самовизначення особистості «Folia comeniana» : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського, 1. стор. 11-16.
2. Васьківська, Галина Олексіївна ([orcid.org/0000-0002-8714-8512](https://orcid.org/0000-0002-8714-8512)) (2017) Психодидактичні аспекти формування в учнів реальної картини світу In: Folia Comeniana : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського ФОП Жовтий О. О., м. Умань, Україна, стор. 16-18.
3. Психодидактика початкової освіти : Матеріали Всеукраїнських науково-практичних семінарів-вебінарів, м. Миколаїв, вересень-листопад 2015 року // Методичний вісник Науково-дослідницької лабораторії дидактики початкової освіти / гол. ред. Осадченко І. І. – Миколаїв : ТОВ «Іліон», 2015. Вип. 3. 54 с.
4. Психологічні засади розвитку обдарованої особистості в освітньому середовищі: методичний посібник / О. Л. Музика, Д. К. Корольов, Р. О. Семенова та ін.; за ред. О.Л. Музики. Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 146 с.
5. Савенков А.И. Психодидактика. – М.: Національний книжковий центр, 2012. 360 с.
6. Цимбалару А. Підготовка педагогів до проектування інноваційного освітнього простору школярів /Анжеліка Цимбалару //Нова педагогічна думка. 2010. №2. Режим доступу : [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc\\_gum/Npd/2010\\_2/Cimbalar.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Npd/2010_2/Cimbalar.pdf).
7. Ярошинська О. О. Принципи проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи / О. О. Ярошинська // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки зб. наук. пр. Вип. 3. Бердянськ : БДПУ, 2014. С. 312–318.

**4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:** залік

**5. Засоби діагностики успішності навчання:** тестування, самостійні та контрольні роботи, індивідуальні проєкти, реферати, мультимедійні презентації, результати виконаних завдань та досліджень, залік.